

Dáné Veronka

Kolozsvár

Tasnádi Ruber Mihály püspökről és családjáról

„**K**ik vóltanak Erdélyben a Reformata Eklésiában azok az Isten Lelkétől vezéreltetett Apostoli Férjfiak, Őr-állók, a kiket az Isten a több Atyafiak között erre a terhes Hivatalra, Episcopiumra, Vigyázásra, Superattendentiara, másokra való Gondviselésre elő-állatott a Reformátziótól fogva, igyekeztem renddel leírni, és azoknak idejekben esett bajoskodásaikat egyben-szededetni sokszor megromlott Hazánkknak füstös szemetei és szennyes kő-porai közzül. (...) az Írások is olykor, a mellyekből lehetne ki-tanulnunk a régi dolgokat, füstbe mentenek és hammuvá lettenek. Eléggé meg-menthet engemet ennek meg-gondolása az értelmes Emberek előtt, ha a dolgok nem úgy léznek le-írva, a mint kellett volna, hanem tsak a mint lehetett, ilyen Török égette, Tatár hammazta Országban.” – írja Bod Péter Polikárpusának bevezetőjében.¹ Ez az „amint lehetett” azonban szinte ugyanannyi, amennyit ma 16–17. századi erdélyi református püspökeink életútjáról, tevékenységéről tudunk, a későbbi kutatások csak néhol pontosíthatták Bod adatait. Nincs ez másként Tasnádi Ruber Mihály (1560 körül – 1618) esetében sem. Más irányú kutatásaink közben, Trauzner Lukács utódainak történetét vizsgálva bukkantunk két iratra a Dobolyi család levéltárában, a harmadikra pedig, a püspök végrendeletére, az erdélyi káptalan protokollumainak kiadását előkészítők hívták fel figyelmünket,² amelyek alapján megismerhetjük Tasnádi Ruber Mihály családját, nyomon követhetjük a családtagok sorsát, s részleges képet alkothatunk a püspök bonumairól. Ezek közzététele előtt azonban, az eddigi adatok alapján összefoglalnánk a püspökre vonatkozó ismereteinket, illetve néhol pontosítanánk.

Tasnádon született 1560 körül, 1587 novemberében jegyezte be nevét a wittenbergi egyetem anyakönyvébe,³ 1591-ben tért haza, s Bod szerint Gyaluban, Pokoly szerint előbb Gyaluban, majd Bánffyhunyon, Zoványi egyháztörténeti lexikona, valamint Szabó Miklós és Tonk Sándor adatai szerint Bánffyhunyon állt Isten szolgálatába.⁴ Bizonyos, hogy 1600-ban már Bánffyhunyon prédikátora volt.⁵ (Zoványi szerint ebben az időben a kolozs-kalotai esperesi tisztséget is betöltötte, mindezt azonban ezt alátámasztó forrás nem került elő.) A gyalui szolgálat lehetőségét több tény kérdőjelezi meg: egyrészt Tasnádi hazatérésekor a gyalui váruradalom már a Báthori család birto-

¹ Bod Péter: *Smirnai szent Polikárpus avagy sok keserves háborúságok között magok hivataljokat keresztyéni szorgalmatossággal kegyesen viselő erdélyi református püspököknek historiájok...* [Nagyenyed, 1766] XX–XXI.

² MOL, Gyulafehérvári Káptalan Országos Levéltára, F 2 Protocolla V. 272–275. Bogdándiné Gálfi Emőke és Bogdándi Zsolt önzetlen segítségét, valamint azt, hogy a végrendeletet rendelkezésemre bocsátották, ezúton is köszönöm.

³ Szabó Miklós–Tonk Sándor: *Erdélyiek egyetemjárása a korai újkorban 1521–1700*. Szeged 1992. 185.

⁴ Bod: *i. m.* 56.; Pokoly József: *Az erdélyi református egyház története*. V. Budapest. 1905. 228.; Zoványi Jenő: *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon*. Budapest 1977. 622.; Szabó–Tonk: *i. m.* 185.

⁵ Miháltz Elek: *Egyháztörténeti adalékok*. *Protestáns Közöny*, 1896. 224–225.

kában volt, mivel előző birtokosa, Ghiczy János gubernátor halála után 1590-ben Báthori Zsigmond családtagjainak, Báthori András bíborosnak, valamint Boldizsárnak és Istvánnak inscribálta,⁶ s ezzel kezdetét vette a többé-kevésbé erőszakos rekatolizáció. Valószínűleg ekkor vagy a következő években az addigi gyalui prédikátor és püspök, Toronyai Máté⁷ a szomszédos, szintén az uradalomhoz tartozó Szászfenesre kényszerült költözni, melyet Carillo 1592-ben még a kálvinisták központjaként, a püspök lakóhelyeként említ,⁸ s a Báthori András által támogatott jezsuitáknak csak a századforduló táján sikerült katolikussá tenniük.⁹ Tasnádi Ruber tehát, ahogy azt már Herepei is feltételezte,¹⁰ Toronyai távozását követően kerülhetett volna Gyaluba, de nem tarthatjuk valószínűnek, hogy a Toronyait távozásra kényszerítő Báthoriak vagy az 1596-tól itt székelő Náprágyi Demeter katolikus püspök megtúrta volna. A Bánffyhunyadi utáni gyalui szolgálat ellen is a fentiekhez hasonló nyomós érvek szólnak: ismert, hogy 1600 augusztusában, darabontjainak megöléséért Mihály vajda a város felégetésével vett elégtételt a bánffyhunyadiakon, a lakosság azonban, Csáky István figyelmeztetésének köszönhetően, már korábban elmenekült.¹¹ Természetesen Tasnádi is elhagyta a várost, de nem feltételezhető, hogy Gyaluba menekült volna, hiszen ezt már júliusban elfoglalta Mihály, s a következő hónapokban, években a politikai helyzetnek megfelelően igen gyakran cserélt gazdát. Már 1600 szeptemberében elfoglalták Csáky István főkapitány csapatai, 1601 decemberében Basta visszafoglalta, 1602 júliusában a buzgó katolikus és a jezsuitákat feltétel nélkül támogató, császárhű Sennyei Pongrácnak adományozta, 1603 augusztusáig azonban Fogarasért cserébe Csáky használta, s ezután vette ténylegesen birtokba Sennyei, aki aztán, a vár Bocskai általi bevételét és Ráczy György egy esztendei birtoklását kivéve, 1610-es bukásáig megtartotta.¹² Valószínűbbnek tartjuk, hogy a 17. század első éveiben az 1599-ben Toronyai menekülésével és halálával megüresedett enyedi eklézsiában telepedett le, s már mint enyedi lelkészt választották superintendenssé.

Püspöki szolgálatának kezdetére vonatkozóan két változat fordul elő a szakirodalomban: Bod Péter és őt követően minden egyháztörténész az 1605. március 7-i dátum mellett foglalt állást, mondván, hogy Kecskeméti Búzás Balázs püspök ugyan már 1602-ben Szászvárosra menekült, főpásztor nélkül hagyva az egyházat, ám az ismert erdélyi körülmények között püspökválasztó zsinatra a papság ennél hamarabb nem gyűlhetett össze.¹³ Figyelemre méltó azonban, hogy Bonyhai Simon György későbbi superintendens az erdélyi református püspökök 1714-ben összeállított névsorában az

⁶ Jakó Zsigmond: *A gyalui vártartomány urbáriumai*. Kolozsvár 1944. XIII–XIV.

⁷ Bod ugyan azt állítja, hogy Toronyai püspökké választásakor, 1585-ben Enyedre távozott, az újabb kutatások szerint azonban még 1589-ben is gyalui lelképásztor volt. Vö. Bogdándi Zsolt: Toronyai Máté református püspökről. *Református Szemle* 2004. 329–331.

⁸ Veress Endre: *Carillo Alfonsz jezsuita atya levelezése és iratai, 1591–1618*. (Monumenta Hungariae Historica. Diplomataria XXXII.) Budapest 1906. 31.

⁹ *Jezsuita Okmánytár. Erdélyt és Magyarországot érintő iratok I/1–2. 1601–1606*. (Sajtó alá rendezte Balázs Mihály, Kruppa Tamás, Lázár István Dávid, Lukács László) (Adattár 34.) Szeged 1995. 407–408., 600. (A továbbiakban: JezsOkt)

¹⁰ Herepei János: Gyalui lelképásztorok a XVI–XVIII. században. *Református Szemle* 1972. 405.

¹¹ Szamosközy István: *Magyar nyelvű kortársi feljegyzések Erdély múltjából*. Budapest 1991, 61–63.

¹² Jakó: *i. m.* XIV–XVI.

¹³ Bod: *i. m.* 56.; Illyés Géza: *Az erdélyi református zsinatok emlékei és végzése*. I. 13/c. Kézirat, Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltár.

1602-es esztendő-t jelölte meg.¹⁴ Illyés Géza ezt annyiban igazította, hogy az említett esztendőben generális notáriusként Kecskeméti Búzás Balázs örökébe léphetett, tényleges főpásztorra választására azonban csak 1605-ben kerülhetett sor.¹⁵ Bonyhai állítását azonban a több erdélyi egyházmegye parciális zsinati/vizitációs jegyzőkönyvének első oldalaira bejegyzett, szó szerint megegyező püspöknévsor is alátámasztja: Tasnádi Ruber neve mellett az „Electus in deploratissimo statu Transylvaniae ao 1602. Obiit 1618.” feljegyzés olvasható.¹⁶ Ezek alapján – s figyelembe véve, hogy a korábbi, hasonlóan vészterhes időszakban kétszer is, 1599-ben és 1601-ben, gondoskodott arról a református papság, hogy a superintendensi tisztség betöltetlen ne maradjon – hajlunk arra a véleményre, hogy Tasnádi valóban 1602-ben került a püspöki székbe.

Tasnádi életrajzának másik vitatott pontja magyarigeni papságának kezdete. Bár Bod világosan elmondta, hogy „élete végefelé lett magyarigeni lelkipásztor”, mégis többen püspökké választásának évére teszik igeni prédikátorságának kezdetét, ám tévesen. Bocskai 1605. szeptember 16-án a református lelkészek özvegyei és árvái javára kiadott kiváltságlevele enyedi lelkészként említi, Argenti: *De Societate Jesu in Transylvania* című, az 1603–1606 közötti erdélyi eseményeket megörökítő munkájában 1606-os enyedi tartózkodása kapcsán így ír: „Hoc non latuit calvinianum superintendentem, qui ibi velut in calvinistarum metropoli residet.”¹⁷ 1608 októberében enyedi papként vásárolt egy décsei nemesi udvarházat tartozékaival,¹⁸ s ugyanebben az évben Bod Péternek a magyarigeni eklézsia diáriumabeli feljegyzése szerint az igeniek Apai Györgyöt választották papjukká.¹⁹ 1615-ös erdélyi útja alkalmával Szenczi Molnár a következőket jegyezte be naplójába: „[Február] 21. Temettetec Rettégi, Fejedelem jelenleteben, Praedikallott Tasnádi Mihály enyedi szuperintendens.”²⁰ Tasnádi tehát 1615 után költözhetett Magyarigenbe, s ebben bizonyára elsősorban az játszott szerepet, hogy az idős püspök közelebb legyen a fejedelmi udvarhoz. Magyarigenben halt meg 1618. szeptember 24-én, s „porrá való tetemeit a fejedelem, Bethlen Gábor Gyulaféjérváron a nagy templomba temettette el nagy tisztességgel.”²¹

Püspöki tevékenysége kétségtelenül egyike a legjelentősebbeknek. A tizenöt éves háború minden tragikus következménye természetesen a református egyházra, hívekre és lelkipásztorokra is kihatott. A hadak járása, járványok, éhínség megtizedelte és menekülésre kényszerítette a lelkészeket és gyülekezeteket egyaránt, így Tasnádi Ruber szétzilált egyházat vett át elődjétől, ezért püspökségének alig több mint másfél évtizede a helyreállítás fáradságos munkájával telt. Alig néhány hónappal superintendensi beiktatása után, az erdélyi református lelkipásztorok nevében előterjesztett kérésére adta ki Bocskai már említett privilégiumát. A következő év júliusában Marosvásárhelyen tartott zsinat szentesítette az általa összeállított, 44 cikkelyből álló kánongyűjteményt, a

¹⁴ Illyés: *i. m.* 13/c.

¹⁵ Uo.

¹⁶ Basirius (Basire) Izsák is ezt közli a gyulaféjérvári eklézsia protocollumából kimásolt püspöknévsorban Kropf Lajos: Basirius Izsák életrajzához. A névsor elején *Extracted ex Libro Publico Ecclesiae Albensis, totius Transylvaniae metropolis* feljegyzés áll. In: *Történelmi Tár* 1889. 496. Vö: Küküllői Egyházmegye Levéltára, protocollum I/1. Feltételezhető, hogy ezt a püspöknévsort a zsinati jegyzőkönyvből másolták át.

¹⁷ JezsOkt I/2. 582.

¹⁸ Musnai László: *Aiud–Nagyenyed és református egyháza*. Aiud–Nagyenyed 1936. 20.

¹⁹ Igeni reformata eklézsia diárium. 3. Protestáns Teológiai Intézet Könyvtárának kéziratára, Ms 239.

²⁰ *Szenci Molnár Albert naplója*. Közzéteszi Szabó András (Historia Litteraria 13.) Budapest 2003, 176. Rettégi Jánosnak, Bethlen Gábor udvari papjának haláláról van szó.

²¹ Bod: *i. m.* 62.

Canones Ruberianit. Bod Péter a ő közbenjárásának tulajdonítja a gyulafehérvári, 1603-ban elpusztult, s 1605-ben Bocskai által a reformátusoknak visszaadott székesegyháznak az ország költségén való helyreállítását is.²² Herepei Báthori Gábornak a kolozsvári reformátusok nyilvános vallásgyakorlati jogát biztosító oklevele és az óvári templom adományozásának háttérében is Tasnádi Ruber befolyását sejtí.²³ 1610-ben Bod szerint Báthori Gábor utasítására részt vett a Szilvásújfalvi Anderkó Imre váradi pap és bihari esperes mozgalma ellen összehívott nagyváradi zsinaton. Életének utolsó 8 évéből alig egy-két adattal rendelkezünk: a szórványos adatok tanúsága szerint a fejedelemváltás után Bethlen Gábor méltó társa volt annak kultur- és egyházpolitikai törekvéseiben, magyarigeni lelkészutódai pedig neki köszönhették a dézsma visszaszerzését.

Tasnádi Ruber életrajzának is vannak még tisztázásra váró kérdései, családjáról, vagyoni helyzetéről azonban mindeddig semmit sem tudunk. A fennebb említett források közül időrendben az első öreg Rákóczi György 1635-ben kiadott oklevelének 18. századi hiteles másolata,²⁴ amelyben a fejedelem Tasnádi István, a fejedelmi tábla írnokának kérésére átírja és megerősíti a Rákóczi Zsigmond által apjának, Tasnádi Ruber Mihály superintendensnek adott nemeslevelet. Az 1607. november 25-én Kolozsvárott kelt oklevélben Rákóczi Zsigmond a már addig is nemes Tasnádi Ruber Mihály püspököt és általa feleségét, Sárközi Katát, valamint Ferenc, István, Erzsébet és Kata nevű, hasonlóképpen ezután születendő gyermekeit az ország valódi és kétségkívüli nemesseinek sorába emeli, őket és utódaikat, valamint az Enyeden, Magyar utcában lévő házat és tartozékait mindenféle adó és szolgálat alól mentesíti.

Az 1618. szeptember 22-én, Tasnádi Ruber halála előtt két nappal, Magyarigenben kelt végrendelet a püspök családjára, anyagi helyzetére vonatkozóan tartalmaz igen értékes, s különösképpen az első tekintetében a nemeslevél szolgáltatta információkat kiegészítő, máshol föl nem lelhető adatokat.

A harmadik irat, a szintén 18. századi hiteles másolatban fennmaradt II. Rákóczi György 1644. április 29-i mandátumára 1644. november 14-én Mészáros Péter Fehér megyei viceispán, Szentgyörgyvölgyi Mihály szolgabíró, Szakmári alias Borbély János viceszolgabíró, Szócs András deák vármegyei perceptor, Hegyesi Pál a kollégium tisztartója, Ötves Mihály és Gáspár János divisorok által kiállított divisionális levél a püspök és István fia javairól és családtagjainak halála utáni sorsáról nyújt részletes képet.²⁵

A három forrás adatait az alábbiakban foglalnánk össze. Ami a családi állapotát illeti, Tasnádi Ruber Mihály kétszer nősült: először a marosvásárhelyi származású Kádas Annát vette feleségül, aki 1607 előtt meghalt. Ebből a házasságból született Ferenc nevű fia és Kata lánya. 1618-ban, a végrendelezés pillanatában mindketten nagykorúak voltak: az apjára szegényt hozó, gonosz magaviseletű, hálátlan Ferenc Marosvásárhelyen élt, ahol apja házat adott neki. Katalin ugyancsak Vásárhelyen élt, helybeli messteremberhez, Sziójgyártó Gergelyhez ment férjhez, apjától ő is házat kapott, valamint a décsei birtokból való jussáért 25 forintot.

Tasnádi püspök a nála jóval fiatalabb Sárközi Katát valamikor az 1600-as évek elején vette feleségül, s 1607 előtt született meg Erzsébet és István.

²² Bod: *i. m.* 60–61.

²³ Herepei: *i. m.* 406.

²⁴ Dobolyi család levéltára (Fond familial Dobolyi), Román Országos Levéltár Kolozs Megyei Igazgatósága XI/6514. Az oklevél fennmaradt Rákóczi Királyi Könyvében is (Libri Regii XXII. kötet. 107–108.)

²⁵ Uo. XI/6513.

Anyagi helyzetét részben a végrendelet, részben a fia halála utáni osztozólevél alapján rekonstruálhatjuk. Eszerint a püspök életében két vásárhelyi házat szerzett, valószínűleg felesége jussán, Magyardecsén birtokot vásárolt, amelyet fia 160 forintért adott el, Enyed határában birtokolt egy 20 forintot érő majorházat, a város Magyar utcájában egy kőházat, a csombordi berek előtt pedig 7 hold földet. Könyvtára 93 kötetet tett ki, a művek címét azonban az osztoztatók nem jegyezték fel.

A püspök után családtagjai sorsát követnénk nyomon. Az osztozólevél tanúsága szerint özvegye, Sárközi Kata legalább 26 esztendővel élte túl, újabb házasságot is kötött. Második férjéről nevéen túl mind ez idáig semmit sem tudunk, annyi bizonyos, hogy nem lelkész volt. Tasnádi Ruber elsőszülöttje, Ferenc a végrendeletet követően, eddigi ismereteink szerint, eltűnt a forrásokból, hasonlóképpen az első házasságból született Katalin is. Erzsébetet, akit a püspök végrendeletében név szerint nem említett, 1619 előtt Debreczeni János gyulafehérvári requisitor,²⁶ majd ennek halála (1623) után az udvari lovasság hadnagya, szentimrei Fábíán Márton vette feleségül valamikor 1628 előtt, s ekkor egy Benedek nevű fiuk élt,²⁷ 1644 előtt azonban, az osztozólevél tanúsága szerint, újra megözvegyült.

A kedvenc, másodszülött fiú, István, a nemesi cím biztosította szabadsággal élve értelmiségi pályára lépett, a forrásokban 1632-ben tűnt fel a kisebb kancellária írnokai között,²⁸ ám természetesen már korábban is itt tevékenykedhetett. Újtát az apja végrendelezésekor jelenlévő, később jelentős pályát befutó személyek mellett Kassai István ítélőmester egyengethette, aki egy későbbi adománylevélben a pártfogó szerepében jelenik meg. Eddigi ismereteink szerint a hivatali ranglétrán nem lépett feljebb (valószínűleg azonos azonban azzal a Tasnádi Istvánnal, aki 1640-ben mint Fehér vármegye jegyzője szignálta a vármegye egyik kiadványát²⁹), udvari szolgálata azonban, a megállapított biztos jövedelem mellett, az apjától örökölt javak gyarapításának lehetőségét is biztosította. Ezzel a lehetőséggel István élt is, s egy jól átgondolt birtokszerzési stratégiának megfelelően a már meglévők szomszédságában igyekezett örökös- vagy zálogbirtokokat szerezni. 1633 februárjában hűséges szolgálata jutalmául hét kóbor, Egerbegyen tartózkodó jobbágyot adományozott neki a fejedelem Kassai közbenjárására.³⁰ Két esztendő múlva egy csűrőskertet vásárolt Enyeden,³¹ amely állandó lakóhelye volt. Meg nem határozott időben szerezte az újabb földeket, kaszálókat, szőlőket, majort, halastavat. Halálakor ingóságait mintegy 230 forintra becsülték (viszonyítási alapként: az 1630-as években egy kolozsvári, előkelő fertálybeli ház 200 forintba került), 40 holdat meghaladó földbirtoka pedig több mint 164 forint értéket képviselt. Felesége, Béla Judit enyedi családból származott, és 1644 előtt, mint fennebb már említettük, két lányuk, Zsófia és Anna született, további sorsukról semmit sem sikerült megtudnunk. István viszonylag korai, 1644 áprilisa előtt bekövetkezett halála utáni osztozást követően Tasnádi Ruber Mihály püspök leszármazottai, eddigi ismereteink szerint, eltűntek a forrásokból.

²⁶ Erdélyi káptalan prot. 201–203.

²⁷ Erdélyi Királyi Könyvek CD, 20–29. kötet, I. és II. Rákóczy György oklevelei 1630–1656.

²⁸ Trócsányi Zsolt: *Erdély központi kormányszata 1540–1690*. Budapest 1980. 371.

²⁹ Erdélyi Országgyűlési Emlékek (Szerk. Szilágyi Sándor). XIII. Budapest 1888. 381.

³⁰ Erdélyi Királyi Könyvek CD, 20–29. kötet, I. és II. Rákóczy György oklevelei 1630–1656.

³¹ Dobolyi lt. XI/651².

1. Kolozsvár, 1635. december 4. Tasnádi Ruber Mihály püspök nemeslevele

Nos Georgius Rákóczi, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod pro parte et in persona egregii Stephani Thasnádi de Enyed, jurati scribae sedis nostrae judicariae, exhibita sunt nobis et praesentatae quedam literae illustrissimi quondam principis domini Sigismundi Rákóczi, alias principis Transsylvaniae et Siculorum comitis etc., piae memoriae genitoris nostri charissimi, nobilitares et exemptionales in regali papiro patenter confectae sigilloque ejusdem authentico in inferiori earum margine super cera rubra impressivae communitae et chirographo proprio roboratae, quibus mediantibus memoratus quondam princeps reverendum Michaellem Ruberum de Tasnád, genitorem praefati Stephani Tasnádi, haeredesque et posteritates ejusdem utriusque sexus universas, quamvis antea quoque nobiles denuo nobilitasse ac nihilominus domumque ipsius in oppido Nagy Enyed, in platea vulgo Magyar utza vocata, vicinitatibus domorum Abrahami et Damiani Szócz, comitatusque Albensi existentem, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet ab omni censum, taxarum et contributionum, tam ordinarium, quam extraordinarium solutione et pensione, servitorum quorumlibet plebeorum exhibitione, decimarumque et nonarum ac capetiatarum pensione clementer supportasse, et in perpetuum exemisse dignoscebatur, tenoris infrascriptis supplicationis nobis humillimi ut nos ejusdem literas nobilitares et exemptionales omniaque et singula in eiusdem contenta ratas, gratas et accepta habentis, praesentibus literis nostris verbotenus inferi et inscribi faciente, eidem Stephano Tasnádi ipsiusque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis perpetuo valituras clementer confirmare dignemur, quarum quidem literarum tenor talis est:

Nos Sigismundus Rákóczi, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc, memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos cum ad nonnullorum fidelium dominorum consiliariorum nostrorum singularem intercessione nobis propterea factam, tum vero attentis et consideratis fidelitate, fidelibusque servitiis fidelis nostri nobilis Michaelis Ruber de Tasnád, superintendentis ecclesiarum orthodoxarum hungaricalium in Transsylvania existentium, quae ipse in gubernatione ecclesiae hactenus fideliter exhibuit et impendit ac in futurum quoque exhibiturum et impensarum confidimus eundem Michaellem Ruber, autem quoque nobilem, ac per eum Catharinam Sárközi consortem, necnon Franciscum et Stephanum, Catharinam ac Elizabetham similiter Ruber jam natos et in posterum Dei beneficiis nascituros liberos ejusdem speciali gratia nostra et potestatis plenitudine, denuo in coetum et numerum verorum regni nostri Transsylvaniae et partium Hungariae nobilium annumerandum, aggregandum, cooptandum et adscribendum duximus, prout annumeramus, aggregamus, cooptamus et adscribimus, denuo expressae ut a modo in posterum successivis semper temporibus iidem Michael Ruber et Catharina Sárközi ac Franciscus et Stephanus, Catharina Elizabethaque Ruber, ipsorumque haeredes et posteritates utriusque sexus universas provenisset indubitatis nobilibus habeantur et reputantur, omnibusque et singulis iisdem honoribus, gratis, privilegiis, indultis, libertatibus, immunitatibus et praerogationis, quibus caeteri veri nati et indubitati nobiles ac militares homines praedicti regni nostri Transsylvaniae et partium

Hungariae quomodocumque de jure et ab antiqua consuetudine utuntur, fruuntur et gaudent perpetuo uti, frui et gaudere possint ac valeant. Et nihilominus pro ampliorum erga eundem benignitatis et munificentiae nostrae declaratum, domum ipsius in oppido nostro Enyed ac platea Magyar utca vulgo nuncupata, vicinitatibusque domorum providorum a septemtrione Damiani Szócs, a meridie vero Abrahami similiter Szócs, in comitatu Albensi existentem habitam, aliamque quovis modo in posterum aquirendam ab omni censuum, taxarum et contributionum nostrarum tam ordinarium, quam extraordinarium, subsidiisque et lucri camerae nostrae solutione, servitorumque quorumlibet plebeorum et civilium exhibitione ac decimarum, nonarum et capeciarum pensione, vineas item, agricolationes, allodiaturas et alias quoslibet haereditates ipsius quas in dicto oppido nostro et territorio ejus juste et legitime possiderat et in perpetuum clementer eximendas et supportandas duximus, prout eximus supportamusque praesentium per vigorem. Quocirca vobis universis et singulis magnatis, generosis, egregiis et nobilibus, comitibus, vicecomitibus et judlium, item dicatoribus, connumeratibus et exactoribus quodcumque contributionum dicti comitatus Albensis prudentibus item ac circumspicis judici primario, caeterisque juratis civibus dicti oppidi nostri Enyed, eorumque vicesgerentis modernus scilicet et futuris quoque pro tempore constituentis, praesentis notitiam habituris harum serie committimus et mandamus firmiter, ut vos quoque a modo in posterum praefatos Michaellem Ruber, Catharinam Sárközi, Franciscum, Stephanum, Catharinam, Elizabethamque Ruber ratione praenominatarum domum, haereditatumque suarum ad nullam censum, taxarum et contributionum nostrarum tam ordinarium, quam extraordinarium, subsidiisque et lucri camerae nostrae solutionem, servitorumque quorumlibet plebeorum et civilium exhibitionem ac decimarum, nonarum et capeciarum pensionem cogere et compellere et propterea ejusdem haereditatisque et postaritates ipsorum utriusque sexus universos in personis, rebusque et bonis ipsorum quibusvis impedire, turbare, molestare seu quovis modo damnificare praesumatis vel sitis ausi modo aliquali. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restituti. Datum in civitate nostra Colosvár, die vigesima quinta mensis Novembris anno millesimo sexcentesimo septimo.

Et in inferiori margine a sinistra parte subscriptum erat: Sigismundus Rákóczi. A dextra vero parte Joannes Petki cancellarius, et ibidem paulo inferius Stephanus Kassai secretarius. Ab extra vero in dorso earundem cernebatur: Anno 1608 die 4a Augustii exhibitae sunt praesentes ac publicatae, proclamatae in oppido Enyed, loco scilicet solitae sedis judicariae comitatus Albensis pro partibus et in personis nobilium Michaelis Ruber de Tasnád, Catharinae Sárközi, Francisci et Stephani, Catharinae similiter et Elizabethae Ruber, nemine contradictore comparente, ac extradatae per Stephanum Beregi, praefati comitatus notarium.

Nos itaque praemissa supplicationem supranotati Stephani Tasnádi nobis quo supra perrecta clementer exaudita et faventer admissa, praescriptas literas nobilitares et exemptionales domini genitoris nostri non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua in parte suspectas aut vitiatas, sed omni prorsus vitio et suspitione carentes praesentibus literis nostris de verbo ad verbum sine diminutione, augmento vel variatione aliquali insertas et inscriptas, quod omnes earum continentias, clausulas et articulos ac puncta eatenus quatenus eadem rite et legitime continet emanatae, verbasque earum veritas suffragatur ratas, gratas et ampta habentur, si quidem ipse in pacifico dominio praedictae domus cum pertinentiis ejusdem ille se conservatus sit, approbamus,

ratificamus, acceptamus et confirmamus, ac praenotato Stephano Tasnádi, ipsiusque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis perpetuo valituras extradeditimus. Harum nostrarum authentici sigilli nostri munimine roboratarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum in civitate nostra Colosvár, die 4 mensis Decembris anno Domini 1635. Et subscriptum erat: Martinus Markosfalvi secretarius. Erantque in libro regio patenter confectae et emanatae.

2. Magyarigen, 1618. szeptember 22. Tasnádi Ruber Mihály végrendelete

[272] Testamentario dispositio reverendi domini Michaelis Ruber Thasnádi episcopi in Transsilvania

Mi Tharaczkeözi Péter deák, fejevári egyik cáptalan, Kapronczay Márton, magyarigheni nemes személy, Keserwy János Urunk Őnagysága udvari papja, Gyeöngyeössi András fejevári praedicator és Gheley István, fejevári főscholamester adgyuk emlékezetre mindeneknek, az kiknek illik, hogy ez jelenvaló 1618. esztendőben 22 die mensis Septembris hivata minket az becsülletes urunk, Thasnádi Veres Mihály püspökünk és igheni praedikator ugyan MagyarIghenben, Feyér vármegyében, hogy mivel őkegyelme Istennek fogságában, betegségben lévén, utolsó akarattjának dispositióját meghjelené és az mivel Isten látogatta volna, arról testálna. Mi azért az őkegyelme hivatalának engedelmesek lévén, elmenénk die et anno praenotatis őkegyelméhez, és MagyarIghenben beteghagyában találván Thasnádi Mihály uramat, mindazáltal elméjében és szovában mindenképpen épp és egészséges lévén, iratá le mivelünk szabad akarattya szerént az őkegyelme dispositióját maga élő nyelvvel ilyen formán, anno 1618 22 Septembris.

Én, Thasnádi Veres Mihály, erdélyi (Szentháromságot valló) keresztyén tanétóknak Isten kegyelméből püspökje, mostan penigh igheni ecclesiának lelkipásztora, testemben régtől fogván nehéz betegh lévén, de lelkemben s elmémben épp és egészséges, mivel Istennek felöllem elvégezett tanácsát nem tudom, nehéz betegségemhez és elnehézült üdömhöz képest életemnek végét közel ítélem. Minekokáért mindeneknek előtte lelkemet az én teremptő Istenemnek, kinek tartottam [273] igaz hittel és jó reménsséggel, testemet penigh az utolsó napigh való nyugodalomra ez ő annyának, az földnek ajánlván, az én kicsiny javaimból szabad ésszel, elmével ilyenképpen disponálok:

I. Mindeneknek előtte alázatosan könyörögvén az én kegyelmes uramnak, Betthlen Gábornak, Isten kegyelméből mostan Erdély országának fejedelmének és az én kegyelmes asszonyomnak, Cároly Susánnának, Erdélynek fejedelemasszonyának, kérem az nagy Istenért őnagyságokat, az én szegény meghmaradandó árvájimnak, tekintvén az én réghi kicsiny szolgálatomat, Enyeden és Détsén való kicsiny örökségemmel egyetemben legyenek kegyelmesen oltalmazóji minden háborgatók ellen, holott én mindazokat saját pénzemen szerzettem, kit maradékim örökkké szolgálhassanak megh őnagyságoknak és kiért az ÚrIsten is álgya megh őnagyságokat.

II. Az becsülletes ecclesiának is könyörgök, hogy meghtekintvén ennyi néhány esztendőtől fogván sok szolgálatomat s fárattságomat, mellyet zúgolódás nélkül cselekttem, őkegyelmek az Isten nevire az szerént visellye gongyát ugyanazon házamnépének.

III. Az ÚrIsten meghlátogatott volt gyermekekkel, magzatokkal, kik két ághból valók anyára nézve. Az elsőnek neve, primogenitusom, Ferencz, ex Anna Kádas

Vásárheljiensis. Ez az mint viselte magát, mind szófogatatlansággal, s mind egyéb gonosz maga viselésével, nyilván volt s nyilván vagyon sokaknál, melly miatt az én vén orcám meghpirult, szívem meghkeseredett és az koporsó ajtajára jutott, melyért méltán meghérdemli töllem, hogy az én kicsinyemből exhaereditáltassék, holott Vásárhelt házat is bízam kezében örököstől. Mindazonáltal is nem tekintvén az ő háládatlanságát, hagyom neki az nyári kopott szabású gránát felső ruhámat s egy nadrágnak való szerderjes faylandis posztót.

[274] IV. Második gyermekem ugyanazon felyül meghnevezett Kádas Annától, első feleségemtől való Kathalin. Ez jóllehet engedelmességét mutatta hozzám, de mivel-hogy az ő annyokkal nem együtt találtam az kicsiny örökséget, az mi vagyon, az mely házat pénzen váltottam kezemhez ZékelyVásárhelyt, ezt ugyanazon lányomnak urával együtt Zijgyártó Gherghellyel egyetemben engedtem minden fizetés nélkül (mellik uccában, szomszédi kik légyenek, azt maga tudgya). Ha penigh ezzel megh nem elégednék, contentályák az détszeji jószágomból huszonött forintigh készpénzzel, de azt felvévén az jószághoz semmi jussát ne praetendálya.

V. Énnekem sem pénzem, sem ezüstöm, aranyam, sem ezüst, arany miém nincsenek, mert az sok háborúban ellenség miatt mind elveszett tüllem, más az, hogy örökségre is költöttem, hanem vagyon vagy három pohár, négy ezüst kalán, három apró aranygyűrű, sőt adós is vagyok egyebeknek pénzzel: Varga Ádámnénak tizenöt forinttal, Nagy Péternek Ighenben négygel, Enyeden Tóthnénak két forinttal. Ezen kívül szolgálóknak, szolgálóknak ruházattyokkal s egyéb fizetésekkel. Az mi ezektől meghmaradandó léssen holtom után, az mostani feleségemtől, Sárközi Kathától való gyermekimnek hagyom annyokkal egyetemben, ezt is úgy mindazonáltal, hogy feleségemet senki az enyedi házban és ahhoz való örökségben megh ne háboríthassa, valaméddig az én nevémet viseli.

VI. Az könyveket mindenestül fogván hagyom az fiacskámnak, Stephanusnak, ha aptus léssen az tanulásra, adgyák kezében jóvendőben, az mikor gongyát tudgya viselni. Ha penigh inaptusnak ítélik az tanuságra, jámbor tudós emberek vizsgályák megh mind tudománban való profectusát, s mind erkölcsét, elvesztegetésre ne adgyák kezében.

[275] VII. Az öregbik bétlet gránát subámat hagyom az feleségemnek, kérem is, mint jó atyámfiat, hogy az én híremet, nevémet, magáét, gyermekiét életében hordozza megh, ne örüllyenek gonosz akaróink az ő gyalázattyoknak.

Datum in Ighen, anno et die supranotatis.

3. Nagyenyed, 1644. november 14. A Tasnádi István kisebb kancelláriai írnok örökösei számára kiállított osztozólevél

Mi Gyulafejérváratt, Fejér vármegyében lakó Mészáros Péter, ezen erdélyi Fejér vármegyének egyik viceispánja, SzentGyörgyVölgyi Mihály, ezen megnevezett vármegyének egyik nemes szolgabírája, Szakmári alias Borbély János viceszolgabíró, Ötves Mihály, Szőcs András deák, ez megírt vármegyének perceptora, Hegyesi Pál, Collegium tiszttartója és Gáspár János, mindnyájan ezen vármegyében Enyed városában lakók, és Hariban lakó Kölcsei Pál, ezen vármegyének egyik hűtes viceszolgabírája, nemes személyek, adgyuk ez mi levelünknek rendiben értékre, akiknek illik, hogy in anno Domini 1644 die vero 14 mensis Novembris, az néhai vitézljő szentimrei Fábián Márton relictája, nemes Tasnádi Ersébeth asszony hozá minékünk a' mi gyeelmes

Urunk Őnagysága patens mandátumát, melyben Őnagysága igen serio parancsolta, hogy a' néhai vitézlő Tasnádi Istvántól maradt mindennemű ingó és ingatlan bonumát megnevezett Tasnádi Ersébeth és az anyja, Tasnádi Mihályné Sárközi Kata asszony között egyfelől, másfelől pedig Tasnádi István relictája, Béla Judith asszony és megmaradt árvái, úgymint Tasnádi Sophia és Annók között conscientiose dividálnók. Mi azért a' mi kegyelmes Urunk Őnagysága elébb megírt parancsolattjának alázatosan engedelmesekek lévén, a' fenn megírt napon és esztendőben Fejér vármegyében Enyed várossában lakó vitézlő Béla István uramot, úgymint a' Tasnádi István uram relictájának, Béla Judit asszonynak és a' két árváinak, tudniillik Tasnádi Sophiának és Annóknak tutorát, azon Őnagysága mandátumával certificálók, és mindkét részről az Őnagysága kegyelmes parancsolattjának alázatosan annuálván, az fenn megemlített néhai Tasnádi István anyja, nénye, relictája és árvái között az alább következő móddal conscientiose dividálók, kinek-kinek közülök az ő rata portióját ugyanott mingyárt kezében is assignálván. Elsőbben is pedig mivel a' Tasnádi Istvánnak anyja, Sárközi Kata asszony az ő második urától, Szilágyi Mihálytól maradt és Egerbegyről hozott, s az itt való enyedi házok épületire adott és fordított jövait úgymint közönséges szükségre elköltötte, azokért a' maga táplálására az közből, úgymint Béla Judithnak és a' megnevezett árváinak részekből rendeltük, hogy Sárközi Kata asszonynak Béla Judith asszony 35 magyar forintokat, id est fl. 35, adgyon, melyet ugyan müelőttünk Béla Judith és az árvák részéről levála is Sárközi Kata asszony. Annak után a' Tasnádi Istvánról maradt res mobilisseket relictája, úgymint Béla Judith és árvái, Tasnádi Sophia s Annók között ilyenképpen dividáltuk juxta Tripartiti Decreti tit. 99. part. I.: Vagyon egy régi formán csinált, ezüstös, aranyozott hüvelyű kard, hét öreg boglárók az hüvellyen, két kicsinszerű boglár vagyon, a' szerű szíjvég rajta, mely kardot pro fl. 50 Dengelegitől vettek, ezt a kardot adtuk a' két megnevezett leánykának számára. Béla Judit asszony számára jutott egy kis aranyas fél kupa, melyet aestimáltunk cum fl. 15. Item vitézkötéses 9 bokor szarvasgombok jutottak Béla Judith asszonynak számára, melyet aestimáltunk cum fl. 10. Item Béla Judith asszonynak egy veres fajlandis mente, szarvasgombok rajta, item egy viseltes szederjes fajlandis dolmán juxta contenta Decreti jutott a maga részére. Item a' két árva számára jutott egy fejér csepegetett szőnyeg pro fl. 7. Item egy fél szer fejér aba mente pro fl. 3. Béla Judith asszonynak jutott egy rojtos, veres fajlandis caffrang pro fl. 5. A két árva számára jutott egy kék nyomtatott bagazia paplan pro fl. 4. Béla Judith számára jutott egy töltött veres caffrang pro fl. 2. Vagyon hetedfél sing durocki setét színű karasia posztó pro fl. 6, ebből az árváknak fl. 4, Béla Judith asszonynak pedig fl. 2 jutott. Vagyon item 3 viseltes nadrág és egy viseltes dolmán pro fl. 6, ennek 2 része az árváké, harmadik pedig az anyyoké. Item a két árva számára jutott 1 bojtos fejér lasnak pro fl. 2. Az anyyok, Béla Judith számára egy veres fajlandis, viseltes, nyesttel bélett süveg. Vagyon 2 paraszt hegyes tör pro fl. 3, ennek 2 része az árváké, harmadik pedig az anyyoké. Item vagyon 6 lóra való fék, öte zabolás, hatodik zabolá nélkül való pro fl. 4, ennek is 2 része az árváké, harmadik az anyyoké. Item vagyon 2 nyereg hevederével, kengyelvasaival pro fl. 2. Ennek 2 része az árváké, harmadik az anyyoké. Item vagyon 4 láncos fék, 3 kötőfék, 2 lekötő szíj, 3 szügyelő pro fl. 6, ennek 2 része az árváké, harmadik az anyyoknak jutott. Item vagyon 3 lóra való hám és 1 szíjgyeplő pro fl. 2. Ennek 2 része az árváknak, harmadik az anyyoknak jutott. Item vagyon 1 kéz[íjj] tegzestűl, 22 nyíl benne pro fl. 50, ennek 2 része az árváké, 3 az anyyoké. Item vagyon 1 lóhajtó kis ostor pro den. 15, item vagyon egy kalamáris láda 3 konca arany benne pro fl. 2 den 50.

Ezeknek is a 2 része az árváké, harmadik pedig az anyyoké. Vagyon középszerű 2 óntál, item 2 kisebb óntál pro fl. 3, ennek 2 része az árváké, harmada az anyyoké. Item vagyon 1 ejteles ónkanna pro fl. 1, item 3 aprószerű ónkanna pro fl. 1 den 50, ezeknek is 2 része az árváké, harmada az anyyoké. Vagyon 1 paraszt ezüst kalán, item más gombos, aranyozott végű ezüst kalán is pro fl. 1 den 80, ennek is 2 része az árváké, harmada az anyyoké. Item vagyon 1 kicsin rézmozsár pro fl. 1, item 1 ejteles ónpalack pro fl. 1, ezeknek is 2 része az árváké, harmada az anyyoké. Vagyon 4 aprószerű fűrész, item 2 kézvonó pro fl. 1, ezeknek is 2 része az árváké, harmadik az anyyoké. Vagyon kővágó csákány 3, item 1 békó kolcsostól, ezekből 2 rész az árváké, harmadik az anyyoké. Item vagyon kocsi alá való 1 vékony lánc pro fl. 1, 1 békó, 2 löcsvas, 1 hadarló kapocs, kerék talpára 1 sing vas, 1 rossz kasza, 2 darabocska sing vas, 1 vaskalán, 3 tányérkarika pro fl. 1. Item 1 öreg rend vas és 3 új sing vas pro fl. 1, ezekből is 2 rész az árváké, harmada az anyyoké. Item 2 üstöcske pro fl. 2, item 1 lapos szántóvas, 1 vasgereblye, 1 rossz kapa, más 1 gyökérvágó kapa, 1 fejsze, 1 új patkó pro fl. 1. Ennek is 2 része az árváké, harmada az anyyoké. Item vagyon 2 ásó, 1 kapa pro fl. 1, 4 apró fejsze, 4 rossz kapa s 1 kis lánc pro fl. 1. Item kerek fapalack 3 pro den. 30, item egy kis tarka üvegládácska pro den. 70. Item hat táblában való képek pro fl. 4, item 1 fejsze pro den. 60, ezeknek is az 2 része az árváké, az harmada az anyyoké. Az mely kárpitot maga írt és az másik, a' mellyet mással iratott Tasnádi István, azok az árváknak maradtak. Az könyvek e'képpen dividálttak: az mely könyveket üsmerhetünk maga írásából, hogy Tasnádi István acquirálta volna, azokat sequestrálván a' relictája és árváji számokra, a' többit mindenestől 2 részre dividáltuk, úgymint Tasnádi Ersébeth és Béla Judith árvái számokra, mivel azokat néhai Tasnádi Mihály acquirálta volt. Fábián Mártonné Tasnádi Ersébeth asszony részére jutott könyv öreg és aprószerű elegyesen nr. 41, Béla Judith asszony részére pedig az árvákkal együtt jutott mindenestül könyv öreg és aprószerű nr. 52. Volt 4 ökör előttünk, azok közül a' két öregbiket az öregasszonynak, Sárközi Kata asszonynak adtuk annak a lónak árráért, melyet a' fiátul elloptak, kit 20 taléron kértenek tülle, a' mint hiti után való relatiójából constál, becsülvén ezeket pro fl. 16. Az két küssebb ökröket pedig Béla Judith asszony és az árva leánykájának adtuk, aestimálván pro fl. 16, melynek 2 része az árváké, harmada az anyyoké. A décei házat Tasnádi István eladván pro fl. 160, ennek az árrából Sárközi Kata asszony, tudniillik az édesannya, maga számára költött el fl. 20, maradt fenn fl. 140, mely pénzt Tasnádi István maga szükségére költött el, mely pénznek fele, úgymint fl. 70 Tasnádi Ersébeth asszonyt illeti, mivel azt a' házat az attyok, Tasnádi Mihály uram acquirálta, mely 70 forintok refusiójára Tasnádi Ersébeth asszonynak deputáltuk és adtuk azt az szénarétet, mely SzentKirály előtt az Bolthos János és az város rétei szomszédtságában, az ér és az Terek között vagyon, kit Bárány Bálinttól vett volt, adtuk pedig pro fl. 20. Item az Iramkúthban az Dési István szőlője mellett lévő 3 csötört szőlőt is, kit Tasnádi István Pásztóhi Mihálytól vett volt, ugyan Fábián Mártonné Tasnádi Ersébeth asszonynak adtuk a' détssei ház árrában való részére pro fl. 40. Item az mely majorházat Tasnádi Mihály uram acquirált volt, mivel abban Tasnádi Ersébethnek is része vagyon és a' mellyet aestimáltunk is ad fl. 20. Az árváknak ebben való részeket, úgymint fl. 10, a' fellyebb megírt rész mellé deputáltuk Tasnádi Ersébeth asszonynak, tudniillik pro fl. 10, és így super fl. 70 contentatiója kitellyesedett. Ez a' major pedig vagyon az Varga Jóseftől acquirált Tasnádi István majora féle mellett, másfelől az út vagyon mellette. A' melly rétet Tasnádi István a' felesége, Béla Judith asszony pénzével vett, úgymint fl. 20, az a' rét simpliciter maradjon ugyan Béla

Judith asszony számára. Az mely fél hold szőlőt az annya Tasnádi Istvánnak adott volt, mely a' Grinyénben vagon, az a' szőlő Sárközi Kata asszonynak ismét restituáltatott. A csombordi berek mellett 2 hold szénarét vagon Elek Szőcs Mihály és Szőcs Mátyás rétei szomszédságiban, Szőcs Mihály zálogosította Tasnádi Istvánnak pro fl. 7, ez is Béla Judith asszonynak és az árváknak marad három részre. Item az ispotály és Gonos István tövisses rétek szomszédságiban egy szélyben 8 hold föld, melyeket Szakmári János ajándékozott Tasnádi Istvánnal, ezek 3 részre az árváknak és az annyoknak maradnak. Az HidegKúton alól Gonos Mihály és az város rétei szomszédságiban vagon egy szélben 8 hold földből álló szénarét, kinek hatát Erdődi Mihály zálogosította pro fl. 8, ketteit Ötves András adta Tasnádi Istvánnak, ezek is Béla Judith és az árváknak maradnak 3 részre. Item ezen alól vagon 1 rendben 4 hold szénarét Hegyesi Pál és Berecziek rétek szomszédságiban, alól az Marus, felül egy fejer kő határa, mely szinte az útban vagon, ez is Béla Judith asszonyra azon Tasnádi Istvántúl maradt árváinak 3 részre marad, melyet Tasnádi István Bárány Bálinttól vett volt pro fl. 5. Item Apahida felé vagon 1 szélben 4 hold rét, Bolthos János és Bükkösi Szabó Jánosné rétei mellett, lábball az Maros szakadékjára mégyen az apahidi útról. Ennek felét Tót Szőcs Mihálytól, felét pedig Gonos Mihálytól pro fl. 6 den 25 vette Tasnádi István, ez is azért Béla Judith asszonynak az árvákkal 3 részre marad. Item az apahidi ér mellett Vagyas Gáspár és Nagj Lakatos István szomszédságiban 3 hold szénarét vagon, másfél holdgyát Tóth Szőcs Mihálytól fl. 6, másfelét viszont, mely Fejérvári Istváné volt, Segesvári Szőcs Jánostól pro fl. 6 vette ugyan Tasnádi István. Ez is azért 3 részre marad az árvákkal együtt Béla Judith asszonynak. Item Gonos Mihálytól 1 szélyben 6 hold szénarétet vett Tasnádi István, Körös Kovács János és Szakmári János vagy Keresztély rétei mellett pro fl. 9. Ezek is Béla Judith asszonynak az árvákkal együtt maradnak 3 részre. Item az Varga Jósephától a' mely csűrös kertet vett Tasnádi István pénzen, az is éppen Béla Judit asszony számára marad az árva leánkáival együtt, melyből 2 rész az árváké, harmada pedig az édesannyoké. A csombordi FelsőRétre menő út mellett vagon 2 hold föld Barakony Szabó János és Gothárd György szántóföldei szomszédságiban, kit Sárközi Kata asszony maga pénzén vett Bárány Bálinttól, ezt ugyan maga számára adtuk annak, a' ki acquirálta. A csombordi berek előtt a' mely 7 hold föld 1 szélben vagon, mivel aviticum, annak hasonfele Fábíán Márton relictájának Tasnádi Ersébeth asszonynak, a' fele pedig Tasnádi István árváinak marad, méressék igazán kétfelé. A csombordi rétekre menő 2 út között Bormezei Mihály és Szőcs Péter földi szomszédságában vagon 4 hold föld parlag, mellyet Tóth Mihály zálogosított el Tasnádi Istvánnak, item az Sószeiken az Hellos alatt 1 rendben 3 hold szántóföld, melyet Tasnádi István pro fl. 9 acquirált, item a' Gerepen alatt 1 rendben vagon 3 hold föld Fejérvári István és Posznor Péter földi szomszédságiban, Tasnádi István acquirálta pro fl. 12. Item a' Magyar ucca végén vagon 1 hold föld Disznódi Varga Jánosné és Úivári Ferenc földi szomszédságiban, Vagyas Szőcs Mihály zálogosította Tasnádi Istvánnal pro fl. 7. Item Disznódi Szőcs Istvántúl a' mely 2 hold földet vett Tasnádi István pro fl. 6, item Kolosi Mártontól vett Tasnádi István 1 hold földet pro fl. 2, mely 3 hold földek a' szentersébethi szőlő végiben Batizné vápája nevű hegy alatt mind 1 szélben vadnak, az ország útyjáról napkeletre mennek lábball, az megírt 6 helyen lévő szántóföldek Tasnádi Istvánnak acquisitumi lévén, mindenestül az relictájának, Béla Judith asszonynak és az árváinak maradnak 3 részre. Az ucca felől való első ház az alatta való pincével és az ellenben a kapu mellett lévő kő boltocskával edgyütt, item dél felől az udvaron a' sütőházon elkezdvén hátramenvén istállójával a'

kert végéig kettéhasítva, gyümölcsfáival együtt Fábián Mártonné Tasnádi Ersébeth asszony részire jutott. Az hátulsó 2 bolt házacskák pedig az udvaron ellenekben lévő kis házacskával és kamarácskával, azok alatt lévő pincével edgyütt, item azon bolthoz ragasztatott istállóporvakkal, tyúkólával és azon hosszára mind végéig a' kert minden gyümölcsös fáival, lugossával együtt a' Tasnádi Mihály árváinak jutott. Az pitvart pedig és az kémény allyát közönségesen mind a' két részre szabadoson. Tasnádi Mihályné pedig Sárközi Kata asszony a'mellyik házban akar lakni, az a'mellyiknek részére jut, az éltéig bosszú és megbántás nélkül békességesen tartsa, és becsülletit is meghadgyák, a'mint kereszténységek kívánnya. Mostan az kútban való karófákat 2 felé osszák egyaránt. Ha valamely házi eszközök jelen lenni találtatnának, azok közül a'melyek Tasnádi Mihály uram acquisitumi, Tasnádi Ersébeth és az árvák részére, Béla Judith asszonyoméék között 2 részre osztassanak, de a'melyeket Tasnádi István acquirált, azok simpliciter Béla Judit asszony és árvái számokra 3 részre maradnak. A kastélyban lévő kis kamara a két árvájé az anyokkal, Béla Judith asszonnyal együtt 3 részre, mely kamara a' Kádas Mihály uram kamarája mellett vagyon. Vagyon a Béla István uram ménességében 1 barnaszőrű vemhes kanca csikójával és más 1 gyermekló, deresszőrű, mostan harmadfű, melyek aestimáltattak ad fl. 20. Ezekből 2 rész az árvák számára, harmada pedig az anyok, Béla Judith asszony részére maradnak. Maradt 1 viseltes kocszi Tasnádi Mihályné számára, melynek 4 kerekinek csak fáit Tasnádi István csináltatta, azoknak refusiójára tartozik Tasnádi Mihályné az árvák és Béla Judith asszony számokra inparatis 2 forintot fizetni, és így éppen magának marad a' kocszi Tasnádi Mihálynénak. Az halastóban vagyon Tasnádi Mihálynénak 5 forintja, azt Béla Judith asszony fizesse meg neki, és maradgyon számára a' tó, az árvákkal együtt. Vagyon más romladozott hitván szekér is, mely ad fl. 5 aestimáltott, ennek 2 része az árváké, harmada Béla Judith asszony számára marad.

Melly két fél között modo praemisso celebrált mi realis divisionknak egészen való megállására és abban való megmaradására nekünk mind az gyakran megemlített 2 fél, úgymint Sárközi Kata asszony Tasnádi Mihályné és Fábián Mártonné Tasnádi Ersébeth asszony, item Béla István uram és Béla Judith asszony Tasnádi István relictája úgymint az árvák tutori kezek beadásával sub vinculo poenae homagialis singulorum divisorum praecursorum seorsim et singillatim persolvere obligáltak.³²

Bischof Mihály Tasnádi Ruber und seine Familie

Diese Studie stellt eine Ergänzung der biografischen Daten von Bischof Mihály Tasnádi Ruber (cca. 1560–1618) aufgrund von früher entdeckten und bisher unbekanntenen Quellen.

Es ist allgemein bekannt, dass Tasnádi um 1560 in Tasnád geboren wurde. Zwischen 1587 und 1591 studierte er in Wittenberg. Über seine erste Pfarrstelle haben wir keine sichere Kenntnisse. Die Fachliteratur erwähnt Gyalu und Bánffyhungad, Gyalu kann jedoch ausgeschlossen werden. Die Kirchengeschichtsschreibung des 18. Jhs. behauptet, dass er am 7. März 1605 zum Bischof gewählt wurde. Die Bischofsstelle war jedoch seit 1602 lehr und eine aus 1714 stammende Bischofsliste sowie Namenlisten aus Kirchenkreisprotokolle bezeugen, dass er schon in 1602 zum Bischof gewählt

³² A befejező formulák közlésétől eltekintettünk.

wurde. Wir meinen auch, dass er sein Bischofsamt in 1602 angetreten hat. Die dritte Frage ist, wann er seinen Dienst im Magyarigen angefangen hat. Aus neuen Quellen erfahren wir, dass er irgendwann nach 1615 nach Magyarigen umsiedelte.

Aus seinem Testament und aus einer anderen Schrift, die nach dem Tod seines Sohnes entstand, erfahren wir mehr über seine Güte und Familie. In 1607 wurde er in den Adelstand erhoben. Vor seinem Tod besaß er drei Häuser und andere Immobilien, seine Bibliothek enthielt 93 Bände.

Er hat zweimal geheiratet. Seine erste Frau war Anna Kádas aus Neumarkt am Mieresch. Aus dieser Ehe sind zwei Kinder geboren: Ferenc und Katalin. Die zweite Frau, Kata Sárközi, war viel jünger als Tasnádi. Aus dieser Ehe sind Erzsébet und István geboren. István wurde später Notar der cancellaria minor und des Komitates Fehér. Er ist ziemlich jung, noch vor November 1644 gestorben. Über die anderen Abkömmlinge des Bischofs wissen wir nichts.

